

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

юли – септември 2008 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

Към 30 септември 2008 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 8511.0 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на септември 2007 г.) те са нараснали с 942.7 млн. лв., или с 12.46%, което е с 5.38 процентни пункта по-малко от прираста им, отчетен за същия период на 2007 г.

През третото тримесечие стойността им е нараснала с 386.5 млн. лв., или с 4.76% в сравнение с края на второто тримесечие, което е с 3.61 процентни пункта по-малко от

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г. С Решение на УС на БНБ № 110 от 6.X.2005 г. банкнотите и разменните монети с неизтекъл срок на обмяна, които не са върнати в касите на БНБ, бяха приспаднати от парите в обращение. С цел съпоставимост на данните левовата им стойност е изключена от размера на парите в обращение и за предходни периоди.

нарастването им, отчетено за същия период на 2007 г. По-голямо увеличение на парите в обращение в рамките на разглеждания период беше регистрирано през месеците юли и август, което е характерно за този период на годината и е свързано с нарастване на потребността от налични пари през летния туристически сезон.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.IX.2007	30.VI.2008	30.IX.2008	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	(к.3-к.1)/к.1	(к.3-к.2)/к.2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо <i>В т.ч.</i>	7568.4	8124.5	8511.0	12.46%	4.76%
<i>Банкноти</i>	7446.8	7989.6	8367.7	12.37%	4.73%
<i>Разменни монети</i>	117.7	130.7	139.1	18.11%	6.38%
<i>Възпоменателни монети</i>	3.8	4.2	4.2	10.49%	1.49%

В края на септември 2008 г. дялът на банкнотите в стойността на парите в обращение е 98.32%. През третото тримесечие на настоящата година той е намалел с 0.02 процентни пункта в сравнение с отчетения към края на предходното тримесечие. За едногодишен период е отчетено намаление с 0.07 процентни пункта.

Към 30 септември 2008 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 1.63%. През третото тримесечие той е нараснал с 0.02 процентни пункта, а за едногодишен период – с 0.07 процентни пункта.

В края на третото тримесечие възпоменателните монети запазват относително постоянния за тях през последните години дял в размер на 0.05% от общата стойност на парите в обращение.

В изпълнение на монетната си програма за 2008 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през третото тримесечие на 2008 г. Българската народна банка пушна в обращение сребърна възпоменателна монета „100 години независимост на България“.

Средната банкнота в обращение в края на третото тримесечие на 2008 г. е 25.36 лв. В сравнение с края на предходното тримесечие тя е нараснала с 0.26 лв., а за

едногодишен период – с 1.14 лв. В стойността на средната монета в обращение няма промяна и в края на третото тримесечие на 2008 г. тя запазва нивото си от 0.14 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на третото тримесечие на 2008 г. в обращение са 330.0 млн. бр. банкноти, които са с 3.69% повече в сравнение с края на юни 2008 г. По стойност прирастът им е 4.73%, като в края на септември общата стойност на банкнотите в обращение възлиза на 8367.7 млн. лв. Нарастване спрямо края на второто тримесечие на 2008 г. е отчетено при купюрите от 2, 5, 20, 50 и 100 лева. То е в границите от 0.57% за банкнотите от 5 лева до 7.94% за тези от 100 лева. За същия период броят на купюрите от 10 лева в наличнопаричното обращение е намалял с 0.08%.

За одногодишен период (спрямо края на септември 2007 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 22.5 млн., или със 7.32%, което е с 5.09 процентни пункта по-малко отколкото през същия период на 2007 г. Стойността на банкнотите в обращение е с 920.9 млн. лв., или с 12.37% по-голяма от отчетената към края на септември 2007 г.

През третото тримесечие на 2008 г. не настъпиха съществени изменения в купюрния строеж на банкнотите в обращение. Очерталата се през предходните периоди тенденция в паричното обращение най-висок дял да имат купюрите от 10, 20 и 50 лева се запазва и през отчетното тримесечие.

Нарастване на дела през третото тримесечие на 2008 г. в сравнение с второто на 2008 г. е отчетено при купюрите от 100, 20 и 2 лева, съответно с 0.25, 0.91 и 0.16 процентни пункта. Намаление спрямо същия период се наблюдава при купюрите от 50, 10 и 5 лева, съответно с 0.17, 0.87 и 0.24 процентни пункта.

Най-голямо увеличение за одногодишен период има делът на купюрите от 100 лева. Общият брой на тези банкноти в обращение в края на септември 2008 г. им отрежда дял от 6.37%, като за период от една година той се е увеличил с 1.63 процентни пункта. С 1.09 процентни пункта е нараснал за одногодишен период и делът в обращение на купюрите от 20 лева. Това е купюрата с най-голям дял в общия брой банкноти в обращение. Към края на септември 2008 г. те са 105.8 млн., което представлява дял от 32.07% в купюрния строеж на броя банкноти в обращение.

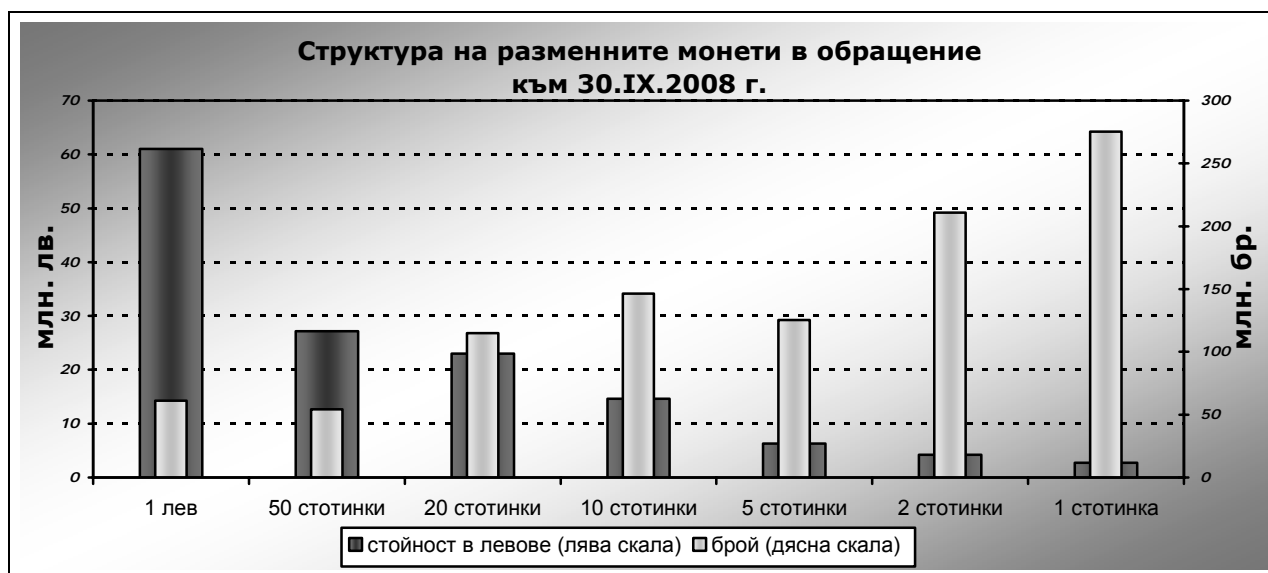

Намаляване дела на броя банкноти в обращение за едногодишен период (спрямо края на септември 2007 г.) е отчетено при купюрите от 5, 10 и 50 лева, съответно с 0.58, 1.15 и 1.14 процентни пункта.

В стойностно отношение най-голям дял от банкнотите в обращение има купюрата от 50 лева – 38.13%, а най-малък – тази от 2 лева – 0.81% (като изключим дела на банкнотите от 1 лев, които се заменят с монета със същата номинална стойност).

Броят на разменните монети в обращение към края на септември 2008 г. се увеличи в сравнение с края на юни 2008 г. с 47.3 млн., или с 5.03% и достигна 988.2 млн. За едногодишен период прирастът е в размер на 133.6 млн. броя (15.64%). През третото тримесечие на 2008 г. стойностният размер на разменните монети в обращение е нараснал с 8.3 млн. лв. (6.38%), а за едногодишен период – с 21.3 млн. лв. (18.11%).

В края на септември 2008 г. делът на монетите от 2 и 5 стотинки в общия брой на монетите в обращение е намалял в сравнение с дела им, отчетен в края на юни, съответно с 0.52 и 0.05 процентни пункта. Спрямо същия период при монетите от 1, 20, 50 стотинки и 1 лев се забелязва нарастване на дела им в интервала от 0.10 до 0.22 процентни пункта. Без промяна спрямо юни е делът на монетите от 10 стотинки.

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции. Към 30 септември 2008 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (27.86%), а с най-малък дял – монетата от 50 стотинки (5.50%).

Увеличение на дела за едногодишен период се отчита за монетите от 2, 5, 20 и 50 стотинки и 1 лев – съответно с 0.24, 0.12, 0.06, 0.11 и 0.24 процентни пункта. Делът на монетите от 1 и 10 стотинки намалява спрямо края на септември 2007 г. – съответно с 0.59 и 0.18 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През третото тримесечие на 2008 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 2605 броя неистински български банкноти, които са с 1385 бр., или със 113.52% повече от общия брой на задържаните през предходното тримесечие. От общия брой на задържаните през третото тримесечие на 2008 г. неистински български банкноти най-голям е делът на купюрите от 20 лева (92.05%), следван от неистинските банкноти от 10 лева, с дял от 5.91%, а делът на неистинските купюри от 50 лева е 1.65%. Неистинските купюри от 2 и 5 лева през третото тримесечие на 2008 г. са общо 10 на брой, с дял от 0.38% от всички задържани през разглеждания период български банкноти. За същия период в НЦА на БНБ не са регистрирани неистински купюри от 100 лева.

В периода юли – септември 2008 г. бяха регистрирани и задържани общо 82 бр. неистински български разменни монети, като всички те са от 50 стотинки. Броят на регистрираните и задържани през третото тримесечие на 2008 г. неистински български разменни монети е с 92 бр., или с 52.87% по-малък в сравнение с второто тримесечие.

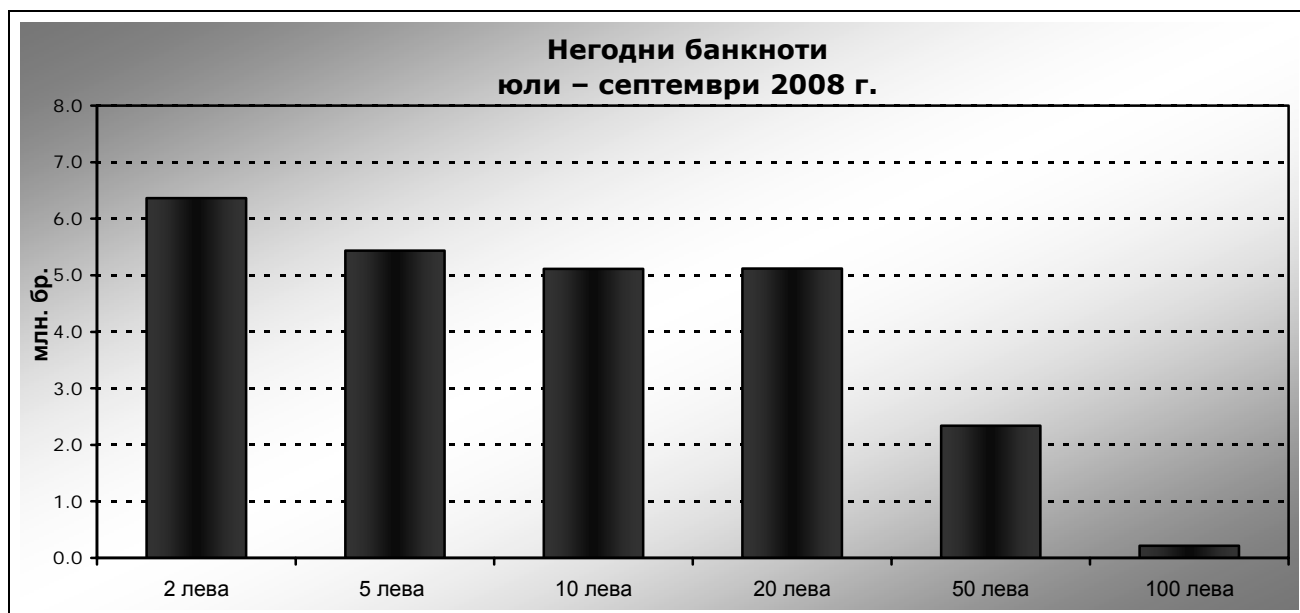
При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през третото тримесечие на 2008 г. в НЦА на БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 280 бр. евро, 127 бр. щатски долари и 110 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

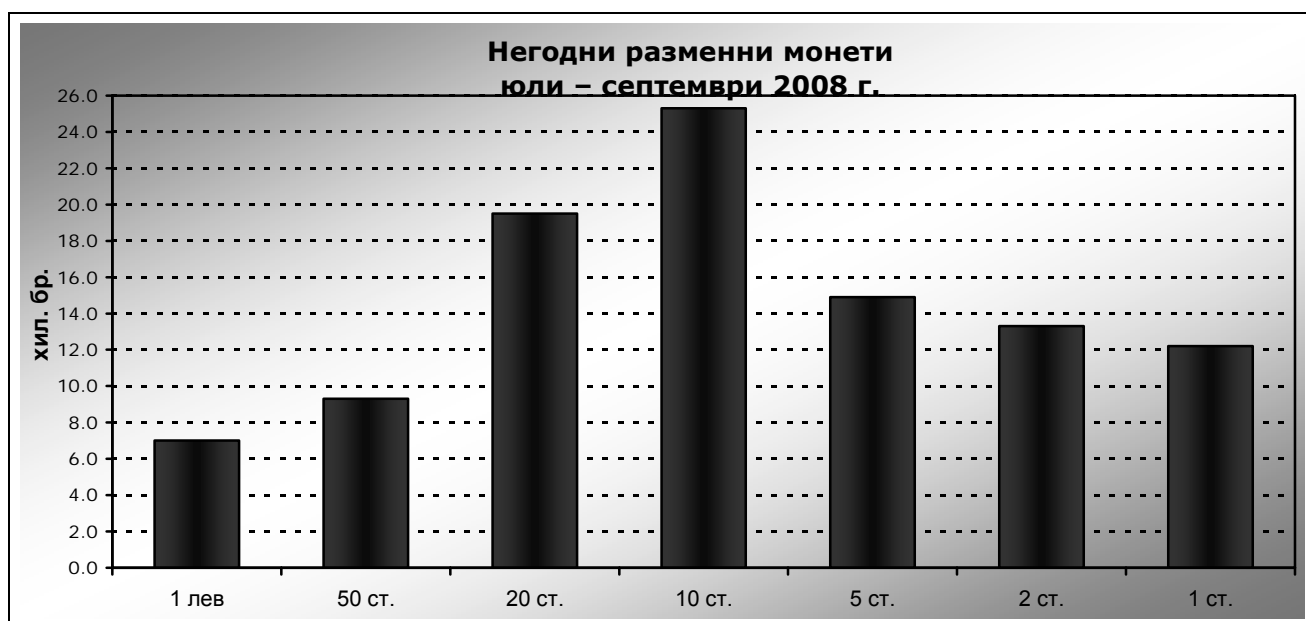
Очерталата се от предходните тримесечия тенденцията към намаляване броя на отделените в резултат на обработката в БНБ на негодните банкноти продължи и през третото тримесечие. През периода юли – септември 2008 г. от обработените и проверени за истинност и годност банкноти в БНБ са отделени 24.6 млн. бр. негодни, които са с 2.2 млн. бр. (8.28%) по-малко в сравнение с второто тримесечие на 2008 г. Това е резултат главно от намаляване дела на негодните купюри от 20, 10 и 5 лева, съответно с 8.65%, 12.26% и 10.06%. За едногодишен период (септември 2007 г. – септември 2008 г.)

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

отделените като негодни банкноти са с 21.3 млн. бр. по-малко (16.47%) в сравнение със същия период на 2007 г.

В общия брой на отделените през третото тримесечие на 2008 г. като негодни банкноти най-малък е дялът на купюрите от 100 и 50 лева, съответно 0.87% и 9.52%. Съвкупният дял на купюрите от 20, 10, 5 и 2 лева в общия брой на отделените през този период като негодни банкноти е 89.57%, а относителното им тегло в тази съвкупност е разпределено на приблизително равни дялове за всяка от тези купюри.

При обработката на разменни монети в БНБ през третото тримесечие на 2008 г. като негодни са отделени 101.6 хил. бр. Те са с 23.8 хил. бр., или с 30.57% повече в сравнение с отделените като негодни през второто тримесечие на тази година. Спрямо същия период на предходната 2007 г. отделените като негодни разменни монети са се увеличили с 51.49%.